

СРПСКИ СИОН

Год. XI

Број 18

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јерemiћ

У Ср. Карловцима у недељу 6. маја 1901

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ИЗВЕШТАЈ

О РАДУ САБОРСКОГА ОДБОРА

1897.—1900.

(Наставак)

III.

Управа, манипулација и надзор срп. прав. нар. цркв. фондова и заклада и нар. цркв. добара.

Всл. саборски одбор, као управитељство свих срп. нар. цркв. фондова, закладâ и добара, у вршењу послова овопредметнога својега делокруга, бринуо се и настојавао је и за ово време и даље, да те фондове, закладе и добра и њихова права неокрњено сачува, њихове интересе осигура, а нарочито и да створи ваљане погодбе за што пробитачније, а при том стално припољавање њихових капитала, те и за њихово појачање; исто тако, да се њихова намена и смер тачно врши; нарочито је пак настојавао, да манипулација њихова буде што уреднија и целисходнија, чему у потврду постоје многе одлуке и наређења саборскога одбора, од којих ћу се дотаћи само најглавнијих, да се види приказ тога рада.

А.) *Управа, манипулација и надзор срп. нар. цркв. фондова и закладâ.*

Славни срп. прав. нар. цркв. сабор о састанку својем 1897. није установио предрачуна ни за 1897. ни за 1898. годину, услед чега је саборски

одбор био принуђен, да сачини предрачунске основе како за 1898., тако и за 1899., јер у год. 1898. не бејаше саб. састанка. Ове предрачунске основе су служиле и служе како всл. саб. одбору, тако и књиговодству и благајници с. н. ц. фондова и заклада као равнало при подмиривању трошкова на потребе црквених и просветних цели свих срп. нар. цркв. фондова и заклада у тим годинама. Исто тако је установио и предрачуне манастирске за 1898. и за 1899. и упутио управе манастирске, да се управљају по тим предрачунским основама.

Ну та прилика, као што је то истакнуто било већ и у извештају о раду всл. саб. одбора, поднесеном слав. нар. цркв. сабору у год. 1897., служила је и даље разлогом преузв. г. кр. уг. министру-председнику, да захтева, да му се поднесу фондовски и закладни и манастирски предрачуни за 1897, 1898 и 1899, на што је всл. саборски одбор у почетку негативно одговорио држећи се становишта заузетог у одлуци под бр. С. О. 738|139. ех 1894. и позивајући се на тачку 9. §-а 19. саборскога устројства од 14. маја 1875.; ну када је преузв. исти отписом од 8. августа 1898. бр. 11.486 |М. П. П. одговорио, да не узима на знање оvd. негативну одлуку, него да, придржавајући се разлога, изређаних у вис. отпису бр. 2333 М. П. ех 1894., који је наведен у гореспоменутом сл. нар. цркв. сабору поднесеном извештају од 1897., позива саб. одбор, да му поднесе предрачуне од 1897. и 1898. одмах, а у будуће да му без свакога приговора и под теретом евентуалних последица подноси предрачуне — одлучио је всл. саб. одбор под 21. септ. (3. окт.) 1898. бр. С. О. 5770|1482.: „Што се тиче поднашања прорачуна нар. цркв. фондова, заклада, завода и манастира, то саборски одбор и сада држи своје становиште — исказано у одлукама од 12. (24.) децембра 1894. бр. С. О. 3742|1361.; од 23. окт. (4 нов.) 1896. бр. С. О. 4555|1329.; а нарочито и у одлукама бр. С. О. 2317|8 ех 1898. и С. О. 2392|9 ех 1898. — за законито, које потпуно одговора слову и духу одређења тачке 9, §-а 19. прев. кр. наредбе од 14 маја 1875; ну обзиром на неоспорно и неоспориво право, које припада Његовој Преузвишености г. министру-председнику ради вршења врховнога државнога надзора, услед овога поновичнога позива, једнако оvd. одлуци бр. С. О. 4555|1329. ех 1896. одлучити, да се преузв. истом поднесу прорачуни за године 1897. и 1898. у препису на увид.“ У смислу одлуке бр. С. О. 8692|2538. ех 1898. поднесени су исто тако и прорачуни за 1899. год.

Преузв. исти г. министар-председник позвао је високим дописом од 13. марта 1898. бр. 3299|М. П., да му се поднесу закључни рачуни срп. нар. цркв. фондова и заклада за 1897. Одлуком својом од 9. (21.) марта 1898. бр. С. О. 2316|7 одговорио је всл. саб. одбор, да се високом захтеву не може удовољити са разлога, што поднашање закључних рачуна ради вршења државног надзора у смислу §-19. тачке 10., прев. кр. наредбе од 14 маја 1875. спада у делокруг сл. срп. прав. нар. цркв. сабора, којем ће овај саборски одбор и закључне фондовске и закладне рачуне од 1897. године у смислу §. 22. тачке ж) горехваљене уредбе на финалисање поднети. Ну када се преузв. исти тим одговором није задовољио, него напред наведеним вис. отписом бр. 11486|М. П. П. ех 1898. позвао всл. саб. одбор, да му закључне рачуне за год 1897. без одлагања поднесе и за своју дужност сматра, да му у будуће такове одмах по саставу подноси изјављујући на крају, да би за ту прилику, да се и опет не одговори његову налогу — који је учињен чисто у тај смер, да може вршити прев. наредбом од 14. маја 1875. министру-председнику поверено надзорно право и узети на себе

одговорност, која потиче из тога надзорнога правнога круга — био при-
моран, да учини такова расположења, која би водила безусловном осигурању
извршења његове дужности, а поврх свега врховнога надзорнога права
Његова Величанства: одлучио је саборски одбор горе наведеном одлуком
бр. С. О. 5770|1482. ех 1898. ово: „што се тиче (пак) поднашања закључних
рачуна срп. нар. цркв. фондова и заклада, то је овај саб. одбор већ обележио
своје законито становиште у одлуци од 9. (21.) марта 1898. бр. С. О. 2316|7;
ну обзиром на (горе обележено) право вршења врховнога државнога надзора
и услед поновичнога позива, а нарочито и са разлога, да се искључи и нај-
мања сумња, као да саборски одбор хоће да се извије испод законитог надзора
(контроле) државне власти: поднети преузв. истом рачуне срп. нар. цркв.
фондова и заклада, који стоје под управом и руковањем саборскога одбора и
то од године 1897. у препису, на увид; али уз скидање сваке одговорности
са себе односно према нар. цркв. сабору и са поновичним упозорењем на
одређење тачке 10., §-а 19. горехваљене кр. наредбе, по којој је право срп.
нар. цркв. сабора, да саборским одбором прегледане рачуне натпрегледи и
финалише имајући дужност, да пре издатка заглавнога решења исте рачуне
поднесе високом председништву кр. уг. министарства; које тек том при-
ликом долази у прави законити положај, да односне одлуке изрече.“ Сходно
том поднесени су исти рачуни у препису преузв. истом г. кр. уг. министру-
председнику уз поновично придржање у горњој одлуци обележеног стано-
вишта. (С. О. 8782|2534. ех 1898)

Нарочиту је бригу водио всл. саб. одбор о том, да се главнице фондова
и закладâ, уз што бољу сигурност, што плодносније сместе, те је према
том, пошто су за ту прилику најповољније погодбе код издавања главнице
(готовине) на хипотекарне зајмове, према правној и фактичној могућности, и
поступао. Повољне последице у последњем извештају изређаних овопредметних
мера показале се нарочито и у 1897. и 1898-ој. Ну пре него што бих изнео
резултате тих година, имам част споменути нека расположења всл. саб.
одбора, која одговарају горе обележеним начелима.

Одлуком бр. С. О. 2199|719. ех 1897. је ради једнообразности и из
обзира правичности учињено расположење, да се каматњак од 8% односно
7% код (новопримљених) неких фондова (заклада) почињући са 1 јулом
1897. снизи као и код осталих на 6%, те је упућено књиговодство, да у
будуће прописује 6% код свих фондова и заклада односно дужника њихових
изузимајући, наравно, оне, који су већ на утужење били предани.

Одлуком од 11. (23.) децембра 1897. бр. С. О. 7619|2360. је изречено,
да се из нар. цркв. фондова и заклада дозвољени зајмови могу реализовати
односно исплатити само по претходном грунтовном брисању на понуђеној
хипотеци укњижених дугова или пак уз грунтовну provedбу првенства;
а забрањено, да се реализовање обавља на начин *конверзије*, која је у нај-
више прилика скопчана са несарамерно већим и по нар. цркв. фондове и
закладе односно органе саб. одбора непотребним послом и комплицираном
операцијом.

Одлуком бр. С. О. 7621|2361. ех 1897. је сугласно са одлуком бр. С.
О. 1545|692. ех 1893. по ново утврђено, да минимална свота за првобитне
(једине) хип. зајмове не буде испод *три стотине* фор. као што је од 1896.
било неко време практиковано да се издаје и до 200 фор. авр., пошто се
ово последње није показало пробитачним.

На молбу кр. кот. области у Б., да се дозвољени хипот. зајмови у
будуће не исплаћују у руке зајмотражаца, него шаљу истој кр. кот. области

ради подмирења евентуалних порезних дужности дотичних дужника, одлучено је 10. (22.) марта 1898. бр. С. О. 2043|115, да се тој молби са приватно-правних разлога не удовољи.

Резултат издавања главнице под зајам са 1897. и 1898. упоредивши исти са год. 1896. био је овај:

У години 1896-ој.

дозвољено је	—	—	—	—	—	—	—	559.260	фор.	—	нов.
исплаћено	—	—	—	—	—	—	—	405.968	"	—	"
враћено	—	—	—	—	—	—	—	205.630	"	09	"
више исплаћено него враћено	—	—	—	—	—	—	—	200.337	"	91	"

У години 1897-ој.

дозвољено је	—	—	—	—	—	—	—	798.950	фор.	—	нов.
исплаћено	—	—	—	—	—	—	—	603.794	"	03	"
враћено	—	—	—	—	—	—	—	149.736	"	01	"
више исплаћено него враћено	—	—	—	—	—	—	—	454.058	"	02	"

У години 1898-ој.

дозвољено је	—	—	—	—	—	—	—	512.400	фор.	—	нов.
исплаћено	—	—	—	—	—	—	—	629.671	"	50	"
враћено	—	—	—	—	—	—	—	228.113	"	40	"
више исплаћено него враћено	—	—	—	—	—	—	—	401.558	"	10	"

Из горњих исказа се види, да је за ове последње две године дана:

дозвољено	—	—	—	—	—	—	—	1,311.350	фор.	—	нов.
исплаћено	—	—	—	—	—	—	—	1,233.456	"	53	"
враћено	—	—	—	—	—	—	—	377.849	"	41	"
више исплаћено него враћено	—	—	—	—	—	—	—	855.616	"	12	"

Стање обвезница хипотек. зајмова било је:

крајем 1896 год.	—	—	—	—	—	—	—	2,807.462	фор.	43	нов.
" 1897 "	—	—	—	—	—	—	—	3.261.220	"	45	"
" 1898 "	—	—	—	—	—	—	—	3,663.078	"	55	"

односно ако се амо урачунају и анујитетни зајмови резиденцијском фонду, зајам за намештај и покућство у новој патријарашкој резиденцији и најпосле зајам за отплату трошкова за штићење архијеп. митроп.-патријарашке земље у ковилском риту, онда овако стоји:

крајем 1896 год.	—	—	—	—	—	—	—	3,149.409	фор.	33	нов.
" 1897 "	—	—	—	—	—	—	—	3,604.843	"	74	"
" 1898 "	—	—	—	—	—	—	—	4,056.532	"	08	"

Ну као што је у последњем извештају приказано и образложено, овакова расположења всл. саб. одбора, да постави и одржи ову грану приплођавања на што ширем и темељнијем основу, те да тако створи успешне погодбе за што већи приход на црквене и просветне цели ове срп. прав. митрополије, привукла су амо истина далеко већи број зајмотражаца но дотле; ну с друге стране опет се услед тога и посао све више множио код свих всл. саб. одбору подручних звања, те та прилика оправдава у почетку овога понизнога извештаја наведено умножење броја званичних радних снага код књиговодства и благајнице нар. цркв. фондова и заклада. Јер док је

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

год. 1892.	дозвољено хип. зајма	—	—	—	—	—	—	—	—	139-орици
„ 1893.	дозвољено је већ	—	—	—	—	—	—	—	—	305-орици
„ 1894.	пак	—	—	—	—	—	—	—	—	881-ом
„ 1895.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	863-ојици
„ 1896.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	847-орици
„ 1897.	пак чак	—	—	—	—	—	—	—	—	1771-ом
„ 1898.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	896-орици

Године 1897. износио је сваки новодозвољени зајам просечно нешто преко 451 фор.; а 1898. износио је сваки новодозвољени зајам просечно око 572 фор. а. вр. Ови горњи бројеви показују множење послова; ну још се боље види големо растење агенада око ове гране из ових података:

Год. 1892.	било је дужника	—	—	—	—	—	—	—	—	2398
„ 1893.	„ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	2384
„ 1894.	„ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	2835
„ 1895.	„ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	3512
„ 1896.	„ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	4032
„ 1897.	„ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	5084
„ 1898.	„ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	6072

Стање државних и др. папира од вредности било је:

крајем 1896 год	—	—	—	—	—	—	—	2,669.106	фор.	57	нов.
„ 1897 „	—	—	—	—	—	—	—	2,546.109	„	07	„
„ 1898 „	—	—	—	—	—	—	—	2,428.521	„	96	„

из чега се види, да је за ове две године дана стање папира од вредности опало са... 240.584 фор. 61 нов.

Стање своте штедионичких улога било је

крајем 1896 год.	—	—	—	—	—	—	—	783 683	фор.	73	нов.
„ 1897 „	—	—	—	—	—	—	—	684.580	„	77	„
„ 1898 „	—	—	—	—	—	—	—	588.069	„	36	„

или за ове две године опало је са... 195.614 фор. 37 нов.

Из упоређења стања свота хипотекарних зајмова, папира од вредности и штед. улога види се, да је свота првих јако нарасла, а своте последњих да су знатно опале, што је за нар. цркв. автономне потребе, обзиром на приходе од камате, пробитачно.

Вел. саб. одбор настојавао је и за ово време, да се верозаконски принос и саборски трошкови и то како стари, тако и нови уберу односно осигурају.

Од овопредметних одлука споменућу само главније.

Одлуком бр. С. О. 1279|119. ех 1897. је (уз измену одлуке бр. С. О. 2166|756. ех 1890) изречено, да се у напредак 6% камата на своту верозаконскога приноса и саб. трошкова, осигурану обвезницом, рачуна од дана, кад је истављена обвезница.

По што је преузв. г. кр. уг. миристар-председник од времена на време захтевао, да му се поднесе извешће о успеху учињених овопредметних мера односно искази о стању ових дугова, то је вел. саб. одбор таква извешћа и исказе и подносио.

Одлукама бр. С. О. 2120|1170. ех 1897; С. О. 5457|2237. ех 1897. и бр. С. О. 7380, 8442|2168 ех 1898. учињени су потребни кораци, да се уста-

нови, кога, и у колико терети проневера своте саборских трошкова и вер. приноса у вршачкој епархији, која је свота првобитно пријављена са 3010 фор. 04 нов. а. вр. односно са 2468 фор. 88 нов. и 398 фор. 88 нов. а. вр. као и да се проневерена свота од криваца накнади.

Својим одлукама бр С. О. 80|45. ех 1898.; С. О. 4065|1172. ех 1898 и С. О. 7055|2583. ех 1898 учинио је всл. саб. одбор сходна расположења, да се како установе, тако и осигурају овопредметне пристојбе и у помешаним цркв. оџинама епархије вршачке и темишварске.

По што још није установљено, колико од овопредметнога дуга у горњо-карловачкој епархији терети коју опшину нарочито до 1. јула 1892., докле су политичке области укупљене овопредметне пристојбе достављале непосредно епархијском админ. одбору горњо-карловачком, то је одлукама С. О. 3964. 4215|900 ех 1898. и С. О. 8460|2584 ех 1898. учињено расположење, да се ово питање изведе на чисто.

Одлуком од 23. септ. (5. окт.) 1897. бр. С. О. 4327|1397. је (обзиром на §. 14. I. Б. и §. 27. I- В. прев. кр. наредбе од 10. авг. 1868. и на вис. наредбу кр. уг. министарства б. и ј. н. од 13. дец. 1868 бр. 22.391. ех 1868.) изречено, да парохијско свештенство није обвезано плаћати (парохијал на ни) вер. принос ни саб. трошкове на своју закониту дотацију; ну приватан иметак свештеников има се узети у обзир, те је свештенство обвезано на исто плаћати горње пристојбе.

Осем тога донесено је за то време више одлука, да се појединим цркв. општинама олакша уплаћивање ових дугова, те је дозвољавано, да сиромашније општине — највише због рђавих година — могу својој дужности и нешто касније задоста учинити.

Успех овопредметних расположења всл. саб. одбора може се видети из ових података.

I. Верозаконски принос.

A.) Неосигурани дуг.

крајем 1896. износио је — — — — —	302.058	фор.	86	нов.
прописано за 1897. годину — — — — —	27.726	„	08	„
1. јануара 1897. стање — — — — —	329.784	„	94	„
уплаћено и углавничено 1897. — — — — —	60.844	„	27	„
крајем 1897. стање — — — — —	268.940	„	67	„
прописано за 1898. годину — — — — —	27.726	„	08	„
1. јануара 1898. стање — — — — —	296.666	„	75	„
враћена преплата 1898. — — — — —	651	„	—	„
остаје — — — — —	297.317	„	75	„
уплаћено и углавничено 1898 — — — — —	59.582	„	74	„
крајем 1898. стање — — — — —	237.735	„	01	„

B.) Обвезницом осигурани дуг.

крајем 1896. стање — — — — —	29.613	фор.	30	нов.
углавничено 1897. — 22.322 фор. 56 нов. =	51.935	„	86	„
отплаћено у 1897-ој — — — — —	1.335	„	94	„
крајем 1897. год. стање — — — — —	50.599	„	92	„
углавничено 1898. — 44.941 фор. 22 нов. =	95.541	„	14	„
отплаћено у 1898-ој — — — — —	1.459	„	29	„
крајем 1898. год. стање — — — — —	94.081	„	85	„

II. Саборски трошкови.

А.) Неосигурани дуг.

крајем 1896. године износио је	— — — —	72.933	фор.	61	нов.
уплаћено и углавничено 1897	— — — —	8.781	"	30	"
крајем 1897. године	— — — —	64.152	"	31	"
уплаћено и углавничено 1898.	— — — —	12.638	"	15	"
крајем 1898. године	— — — —	51.514	"	16	"

Б.) Обвезницом осигурани дуг.

крајем 1896, год. стање	— — — —	8.887	фор.	34	нов.
углавничено 1897. год.	— 3254 фор. 34 нов.	12.141	"	68	"
отплаћено у 1897-ој	— — — —	296	"	79	"
крајем 1897. год. стање	— — — —	11.844	"	89	"
углавничено 1898 год.	— 9.253 фор. 42 нов.	21.098	"	31	"
отплаћено у 1898-ој	— — — —	1.988	"	64	"
крајем 1898. год. стање	— — — —	19.109	"	67	"

или у укупној своти:

I. и II. А.) (неосигурано)

	вероз. принос	саб. трошкови	свега:
крајем 1896. г =	302.058 ф. 86 н.	+ 72.933 ф. 61 н.	= 374.992 ф. 47 н.
" 1897. " =	268.940 " 67 "	+ 64.152 " 31 "	= 333.092 " 98 "
" 1898. " =	237.735 " 01 "	+ 51.514 " 16 "	= 289.249 " 17 "

I. и II. Б.) (обвезницом осигурано)

	верозак. принос	саб. трошкови
крајем 1896 г. =	29.613 ф. 30 н.	+ 8.887 ф. 34 н. = 38.500 ф. 91 н.
" 1897 " =	50.599 " 92 "	+ 11.844 " 89 " = 62.444 " 81 "
" 1898 " =	94.081 " 85 "	+ 19.109 " 67 " = 113.191 " 52 "

односно I. и II. А.) + I. и II. Б.) заједно

крајем 1896 г. =	374.992 ф. 47 н.	+ 38.500 ф. 91 н.	= 413.493 ф. 38 н.
" 1897 " =	333.092 " 98 "	+ 62.444 " 81 "	= 395.537 " 79 "
" 1898 " =	289.249 " 17 "	+ 113.191 " 52 "	= 402.440 " 69 "

Из овога се види, да се стање неосигураних тражбина од почетка 1892. до конца 1898. поправило

са 444.723 ф. 23 н.	— 289.249 ф. 17 н.	= 155.474 ф. 06 н.
т. ј. за време од 1892. — 1896. са	— — — —	69.730 ф. 76 н.
а " " " 1897. — 1898. "	— — — —	85.743 " 30 "

или обзиром на целу (неосигурану и осигурану) тражбину фондовску са 444.723 фор. 23 нов. — 402.440 фор. 69 н = 42.282 фор. 53 нов.

за време од 1. I. 1892. — 31. XII. 1898. год.

III. Саборски трошкови за сабор од 1897. | 1900. год.

крајем 1896. год. расположиво	— — — —	12.932	фор.	69	нов.
Уплаћено 1897. год.	— — — —	3.077	"	70	"
свега	— — — —	16.010	"	39	"
потрошено о сабору 1897. год.	— — — —	12.473	"	40	"

крајем 1897. год. расположиво.	—	—	—	—	—	3 536	„	99	„
уплаћено 1898. год.	—	—	—	—	—	3 154	„	40	„
крајем 1898. год. расположиво	—	—	—	—	—	6.691	„	39	„

Из овога исказа се види, да свота за саборске трошкове, која је у прорачун за 1893. са 24.000 фор. а вр. стављена и одређена за најближи сабор, није ни за шест година дана уплаћена.

Да пређем сада на поједине нар. цркв. фондове и закладе. —

(Наставиће се)

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Студије и критика на психофизички монизам.

Докторска дисертација Дра Бошка Петровића.

(Свршетак)

У место предговора.

Овом приликом, када дајем јавности моју дисертацију, морам приметити неколико речи како на тенденцију моје дисертације, исто тако и у погледу филозофије у опште. Ја са мојом дисертацијом нисам ишао само за тим, да задоста учиним академској дужности при набављању докторске титуле, већ сам имао на уму, да обрадим једну тему, која је како богословском тако и ширем кругу српске публике врло добро позната.

Питање душе и тела јесте проблем, који је сваком још из катихизиса познат, он је уједно централан проблем још од почетка људског размишљања. Тело је проблем филозофије и природних наука а душа проблем филозофије, природних наука и свију религија. Психофизички проблем је дакле заједнички проблем, филозофије, природних наука и теологије. — У задњим деценијама XIX столећа, када су природне науке отеле хегемонију у науци, мислило се, да је психофизички проблем, проблем само природних наука, и да су природне науке једино компетентне, да о њему расправљају. Али када се увидело, да, када би се људско знање свело само на ексактно, да би то значило ограничење наука. Иза позитивног сазнања природе, хиљадама нерешених питања стоје пред човеком, које он на емпиричан начин не може да сазна, и траже

своје решење. Ту је људски ум принуђен, да у интересу науке прекорачи границе позитивног сазнања. На тој тачци пружа филозофија своју услугу природним наукама и емпирији. Филозофија као наука о општим принципима на основу индукције и дедукције изводи даље закључке и дедукције и допуњује емпирију. Но и иза филозофијског разматрања још увек остаје безброј нерешених питања, за чијим сазнањем људски дух вазда тежи. Ту наступа свет постулата — предмети вере, које у религији налазе своје решење. И тако видимо како се ексактне природне науке, научна филозофија и религија баве истим питањима, чије крајње решавање вазда преостаје религији. То су три стадијума људског сазнања и у процесу сазнања су они као један ланац од три карике, од којих, у једном културном добу, не може једна без друге. Што пак појединци у тим питањима залазе странпутицом, то је субјективна страна човекова духа у сазнању трансценденталних ствари и због тога не смемо одбацити у опште вредност филозофије.

У задњим деценијама XIX столећа поремећен је одношај између природних наука, филозофије и богословије услед мишљења, као да природне науке бришу филозофију а филозофија и природне науке да руше истине религије хришћанске. То је скроз једнострано мишљење, које долази од једностраног бављења природним наукама. То је карактеристика краја XIX столећа. Никада нису стајали ексактни резултати природних наука у оперци са хришћанским учењем, већ криво излагање оних. Ја сам баш у мојој дисертацији имао прилике да изнесем тај факт, да ексактне природне науке ни у

једном питању не долазе у опреку са хришћанским догматима. Ни теорија развића, када се објективно тумачи, не стоји према богословском учењу на супротном становишту. Завиримо само мало дубље у питање трансценденталних ствари, пак ћемо видети, какав јаз дели вечите истине од људског сазнања и трезвен филозоф ће се вазда устручавати чинити такве претпоставке, које се косе са хришћанским учењем, Ексактни резултати природних наука и научни резултати филозофије не стоје у опреци са догматима хришћанске вере и ја смем отворено тврдити да *ексактне природне науке, научна филозофија и богословско учење не само да не искључују једно друго, већ у једно културно доба, као што је ово наше, допуњују и требају једно друго.* То исповедају у задње време трезвени природњаци и филозофи и ја смем овде отворено констатовати, да се у задње време *ексактне природне науке, научна филозофија и хришћанска религија приближују једно другом.* Филозофија, која ће брзо и код нас да отпочне своју делатност, има задаћу, да на своју заставу метне програм: *измирење природних наука и филозофије са религијом.*

С погледом на филозофију као науку, намера ми је овде, да са неколико речи устанем у одбрану њезину. Имаде врло много узрока, које ми не можемо овде набрајати, услед којих је филозофија у другој половини XIX столећа изгубила углед и потискивана са свију поља. Као уопште свака мисао отуд са запада и сузбијање и тако рећи исмевање филозофије је захватила корена и у српском народу. Филозофија данас, баш у наше доба свуд понова осваја, само код нас још влада мишљење, да је филозофија наука, која сама себи прави загонетке и сама их решава, а на позитивне науке се и не осврће. Ми се не ћемо упуштати у полемiku, већ се прикључујемо оној дефиницији, по којој је филозофија општа наука, која од појединих наука добивене опште истине у један једноставан систем стапа. Према томе је *филозофија наука о општим принципима и као таква налази*

се у свима наукама. Филозофија је вазда ступала у службу свију наука и са малим изузетком, вазда била у контакту са позитивним наукама. Овде се нећу упуштати у даље излагање о филозофији. То ћу учинити у једној засебној расправи.

Сузбијање филозофије са свију поља уродило је рђавим плодом. Претераност поситивистичких тежњи друге половине fin de siecle, унело је и сувише трезвности у начин мишљења сувременог човека, а услед тога је овладала укрућеност и укоченост на свима пољима духовног живота. Данас ево већ смемо констатовати реакцију против тог позитивизма који кочи духовни напредак. Као у доба ренесансе, траже се данас нови идеали не у уму већ у срцу. Идеализам и опет осваја са тенденцијом, да зузбија сувремену укрућеност на пољу свију уметности. На све стране се живо ради на филозофији као науци о општим принципима, без које не може ни једна грана знаности постојати. Филозофија треба да поврати порушене идеале човечанства. У Немачкој, Француској, Енглеској, свуд видимо људе свестране научености, где дижу свој глас у корист филозофије као науке, па и сама трезвена Америка имаде својих великих преставника у филозофији. Данас су и опет филозофске дворнице пуне слушалаца, филозофија осваја свуд, и за кратко време освојиће себи терена и у српском народу, који је увек имао филозофску жицу у себи о чему сведоче народне песме и народне умотворине. За филозофију ће се за кратко време заинтересовати и они, који никад нису слушали за њу и као науку о општим принципима поштовати је. Зато морамо почети и на том пољу радити, не будемо ли ми данас, када се свуд буди нов дух кроз филозофију, доћи ће друго покољење да оно уради, што смо ми требали урадити и коретиће нас, што нисмо своју дужност учинили.

Филозофија је наука будућности — те речи одјекују свуда. XX столеће биће столеће филозофије. Кроз филозофију ће да говори дух XX века, она ће бити културна чињеница, и само они народи

ће моћи ступити у културну заједницу са осталим образованим народима, који имају своју филозофију. . .

Моја дисертација нека буде прилог ка филозофији Срба од моје стране.

Још нешто о саборском изборном реду од 1870/1.

(Поводом „Осврта Димитрија Руварца“.)

(Наставак)

Мњење епископа Теофана Живковића о „Ренунцијацији митрополита-патријарха Прокопија Ивачковића и о тадашњем стању цркве“.

Као што је горе напоменуто већ, администратору је повлађено, да место архиепископа митрополита управља архијидејезом и митрополијом, да председава у свима архијидејезалним јурисдикцијама и врши исто тако и остала председничка права, што припадају митрополиту самом у митрополитском црквеном и школеком савету, у саборском одбору и у народно-црквеном сабору.

Ако поред такве администратору дане митрополитске области, а према наведеним опредељењима саборскога устројства и изгледа и хоће се можда, да тако изгледа, — то се са каноничног гледишта примити и допустити не може и не сме никако, — да су тим расположењем сва односења црквенога живота нашега, како их регулишу канони цркве и правно и економично исцурљена, те да је ово и под администратором са свим нормално стање; ипак је ово и по своме поводу и узроку и по својој венаравној нарави стање цркве врло абнормално и по саму цркву, ако би се протегло кроз више године још, врло штетно.

Јер:

Нека би у томе и катедра православног учења за архијидејезу најбоље испуњена и за архипастирско њених цркава и црквених опћина старање са свим довољна провизија учињена била; и нека би и осим тога agenda и архијидејезалних области духовних и митрополитских савета и саборскога одбора и самога сабора и под председништвом тога администратора текла и најбољим редом; са каноничнога гледишта црква данас нема онога, што је најпоглавитије,

нема своје праве каноничне старешине и нема врховнога суда свога, нема синода.

Немајући митрополита, нема она своје каноничне старешине и каноничне средере своје; а без те и сви епископи скупа ничега „majoris momenti“ не могу чинити у цркви. Ту нам је по митрополита Стратимировића инструкцији¹, изданој 18. нов. 1827. бр. 204. особито пример у обичају александријске цркве, „по којем Епископ ондѣшнїа Дїецезы² спраздненой свшты Архіепископїи што нїкѣдѣ особенаго дѣлати восхотѣша. Тако при IV. всел. Соборѣ нїже 60 калхидонѣ, безѣ воли и согласїа своего Архіепископа во время спраздненїа Архіепископїи ни даже на освидѣтелствованыхѣ Еретиковѣх³ осѣжденїе подписатисѣ восхотѣша, донелѣже престолѣ ихѣ патриаршескїи празденѣ есть, и новѣ Архіепископѣ, то есть Патриархѣ избранѣ нѣвѣдетѣ. Кои ихѣ обичай тойже вселенскїи Соборѣ сважам во своемѣ XXX. канонѣ до толѣ ихѣ кѣ подписѣ ни понѣждати нѣвосхотѣ, донелѣже во Александриї новѣ Архіепископѣ то есть Патриархѣ избранѣ нѣвѣдетѣ: хотѣ всѣмѣхѣ вѣдомо выстѣ іако не токмо Епископїи, но и сами пресвитери по канонѣ А. Я. 31. противѣ Еретика Епископа ополчитисѣ, и емѣ подчиненїе отрѣшї непрекословно можахѣ. Телїкаго — наставља Стратимировић — сважениїа и достопрїатїа во ономихѣ времени достойно баше оногѣ канона апостолскаго⁴ счєнїе, іако ни сами Епископи што нїкѣдѣ спраздненїа свшты Архіепископскогѣ ихѣ престолѣ, предпрїимати за благо сѣдїша.“ У данашњем стању, дакле, свако од важнијегѣ и садржаја и замашаја питање, које се тиче целокуине цркве, мора нерешено да почива.

Неимајући правога митрополита, немамо ни правога синода ми, ни редовнога течаја оним црквеним стварима, што пред архијерејски синод спадају, па ни самога врховнога суда црквенога.

По антиохијскога сабора канону XVI. „perfecta Synodus illa est, cui unaquoque adest Metropolitanus.“ И кан. XX. „nullis liceat Synodas per se facere, sine iis, quibus sunt creditae Metropoles.“

И Валсамон на Лаод. кан. XL.: „absque evo-

¹ Не могосмо је наћи у митрополитској архиви.

² Тринаест епископа Александријског патријархата.

³ Диоскор и евтихијани.

⁴ Правила 34.

catione Metropolitanani non debent convenire.“ И таквих је правила и других много, по којима је синод савршени, да самостално и правоваљано радити може, само са митрополитом и под митрополитом.

На те каноне позива се и познато ново дело „Die Synoden in der morgenländischer Kirche von Dr. Jos. Zhishmann,“ кад каже на страни 59.: „Durch den Metropolitan allein erfolgt die Berufung an die sämtlichen Eparchial Bischöfe in ämtlicher Form; ohne eine solche Berufung ist es den Bischöfen verwehrt, sich synodalisch zu versammeln. Er führt den Vorsitz; durch seine Anwesenheit wird die Synode erst eine vollständige und ohne ihn kann dieselbe keinen giltigen Beschluss fassen“.

А на страни 29. и при свему томе, што је овај правителствени канониста *sedisvacantiae* велики пријатељ те у обрану њену пружа се више пута и даље овамо у праксу источне цркве иза времена васионских и поместних сабора, каже он: „So lange der Thron des autokephalen Oberhauptes erledigt ist, kann die Synode weder eine selbstständige Entscheidung treffen, noch ein Strafurtheil fällen; wohl aber stehen ihr die Prüfung und die Untersuchung der schwebenden Kirchenangelegenheiten zu,“ које последње не разумемо од какве би било практичне користи за цркву, кад се и по самим његовим речма такви испити и расправе никаквим самосталним решењем ни судом окончати не могу; док траје *vacantia sedis metropolitanae*.

Сигурно је тога ради и код министарственога набрајања митрополитских администратору повлађених права и изостало право председавања синоду архијерејском; што се и у самим владиним круговима знаде, да *metropolitana sede vacante* правога синода архијерејскога не може бити, као што га кроз цело време Црнојевићеве јерархије овде, *sede metropolitana vacante*, и није било никада.

А тиме, што црква нема своје праве каноничне старешине, те и сви епископи скупа не могу данас радити ничега *majoris momenti* и нема Синода и врховнога суда, црква сваковрсним неприликама изложена стоји. Памти се још и данас оно несрећно време Стратимировићево, још кад је био митрополита, али митрополит синода сазвати, па и епископа синодално бирати и посвећивати није могао; данас пак ни митрополита нема.

Каква голема и од далека замахаја штета за цркву, којој и тако искушења дани и године још избројани нису, може да се роди и рађа из тих неприлика, лако је расудити.

Рећи ће се овде можда, да је и до сада толико пута бивало администратора и администрација митрополије, па то ништа није шкодило цркви. Можда није а можда и јесте. Барем је трогодишња администрација Маширевићевога времена много шкодила, јер у њој је најпрви узрок овога стања данашњега.

А и осим тога између администрација оних времена и администрације данашње, велика је разлика. Оне администрације биле су чисте и сукобљавале су се са народом у толико само, што је народ, премда безуспешно, постављање администратора себи и својој цркви рекламирао. Данашња администрација пак, она се сукобљава са законом, који одношења цркве *sede vacante* јасно регулише, и сукобом тим цепа се народ, па с њиме и црква на несрећне странке. Оне администрације имале су своје тако рећи обичаје опредељено, што краће време. Код администрације данашње рекли би да није такав случај. Јер већ и они горе на своме месту наглашени моменти, што некако дају тај изглед ствари, као да столица митрополитска не би била коначно испразњена данас, повлађују нам сумњи нашој, која задаје бригу највећу. А сумња је та, као да се смера рок тој администрацији лођиком нечувеном зависним учинити од физичне смрти ренунциранога, и у јерархији канонички већ мртвога митрополита Прокопија. На тај начин пак стајала би црква наша без онога што њој најпоглавитије треба, годинама, које године може још да поживи Прокопије; да и не спомињемо оне црквенopolитичке последице, којој се у оваком прецеденсу полаже темељ.

Недостатак тих најпоглавитијих потребитости цркве и црквенога живота и напредовања, осећа се данас већ и са друге стране. Овде и опет морамо да се осврнемо на нове овдашње српске цркве институције, међу којима за спољашње црквене ствари српски народно-црквени сабор са својим делокругом и својим установама стоји на првоме месту. Црква се поред данашњега стања свога у своме животу не може ни помаћи даље, и не би се тако помицати могла годинама. Зашто?

Међу разлозима, зашто се сабор не може саставити ове године, наводи се и тај, што

операти лањскога сабора високој влади још поднесени нису.

Али међу тима оператима налазе се и такви предмети, који по У. С. §. 19. имају да се реше и уреде „са преслушањем синода“; *те се и могу високој влади поднети онда тек, кад по преслушању синода у сабору финализовани буду.* Од таквих предмета неки су на лањском сабору расирављани већ, али још нису финализовани, што синод није имао времена онда, да даде своје мњеније.

Међутим је наступило ово стање, и данас у њему синода нема, и бити га не може. Не могу се дакле ни ти ни такви предмети синодално расправити, *ни саборски финализовати*, ни високој влади ни поднети. А висока влада опет, она не саизвољава к састанку сабора и за то, што јој операти лањске саборске седнице још поднешени нису.

На такав начин окреће се сада ствар, и с њоме и прека нужда коначнога уређења спољашњих одношаја цркве *in circulo vitioso*, из кога је, докле траје ово данашње администрације време, не избави ни сам Бог.

Овим је доведе данашње стање цркве наше без митрополита и са администратором мислимо осветљено довољно; и ласкамо себи, и начином, предузете ствари достојним, *absque omni ira et studio*.

И сада ћемо поћи да завршимо са одговором на оно питање, коме, и шта данас радити ваља, да буде што скорије томе и таквоме цркве наше стању данашњему крај?

Заузевши у првоме реду своје црквено и канонично становиште, са кога смо се овде и овде свратити морали данашњих народно-црквених установа ради, што се и *de lege* и *de facto* не могу игнорисати никако; ми ћемо се обратити само преосвећеним епископима српске митрополитске области, остављајући нашим аутономним црквеним опћинама, нека раде, како најбоље знају, по своме увиђењу.

Али прије него завршимо са одговором на оно питање, с којим ћемо се, како је речено, обратити самоме епископату, нека нам се светиње ради и црквене и народне ствари, што нам је предмет, дозволи и незамјери ова примједба.

Описаним горе ренунцијације чином митрополита-патријарха Прокопија Ивачковића потрешен је престо највишем ауторитету цркве. Он је не само врховну цркве управу, права и дуж-

ности „правонављенија“, него и званије црквено, права па и дужности *ordinio*, без знања и без благослова областнога синода оставио. Теме је он повод дао, те се створило ово данашње стање цркве, и за будућност, — ако црквена влада тому за времена не стане на пут, — отворила су се тој могућности врата, да се подобним чином, који може да не буде свагда слободне воље дело, испражњава нашег највишег црквеног ауторитета престо и на са свим неизвесно време, па да за то време настане и настаје овако стање, какво је данас.

То је учињено, како смо видели, противу светих канона цркве, противу сваке каноничне дисциплине и противу онога појма, у коме смо о непокретности највишег нашег ауторитета црквеног и у цркви и у народу православном српском, узрасли ми.

И на тај знаменити догађај, са којим се и последња зрака народног привилегијалног и с мима земаљским законима гарантованог права, од данас у магли могућих сваковрених евентуалности изгубити прети, није нам епископат дао од себе до овога часа никаквога гласа!

Ћутање то епископата нашега, кога се поред његове к престолу митрополитском и к Његовом Величанству најмилостивијем наших старих привилегија покровитељу положене најсвечаније присега, ова ствар највише тиче, ако се не прекине што скорије, морају му и они замерити, којих се та ствар не тиче, камо ли наше цркве народ. А историја јерархије, она ће, ако наш епископат и надаље муком својим пусти, да се на рушевинама овога најживотнијега питања цркве наше и црквено народног живота нашег, даљи ред гради како кому драго, записати у своје листове данашњих епископа имена са осудом сигурно најстрожијом.

Ми се надамо, да ова примедба бесплодна остати неће, а Бог је милостив, па ће и наклонити и савест и срца преосвећених и родољубивих наших епископа, да се из дојакошље своје не знамо којим околностима стегнуте резерве покрену на слово и на дело њихове најсветије дужности.

И за тај сада већ ваљада сигуран случај излази пред епископат наш овај задатак:

да се око свога по рукоположењу брата најстаријега састане било у лични, било пак у писмени *братски договор* и један споразум и да се одатле из таквога договора и споразума уз ка-

новично констатовање *vacantiae sedis metropolitanae* и уз канонични развијену и утврђену мотивацију свога поступка, обрати Највишем Престолу Премилостивога Цара и Краља с молбом најмиренјом и најпокорнијом, како би се са највишом дозволом сабор ради избора митрополита састати, за тим сабор расправе своје наставити и под новим митрополитом синод радити могао, његово што је; те тако црква повратити се у своје нормално стање.

Ако наш епископат тај свој задатак тако реши, решиће га и према својој присеги и „*pro mercede, quae eidem proposita est,*“ најбоље; и биће му част и слава, као „*докрмимз пастыремз, полагаюштымз дѣшы своѡ за овцы своѡ,*“ и „*бодрствѡштымз стражемз домѡ Израилева.*“

Шта ли ће сад рећи онај „б“ „Браников“? Зар ће рећи и сад да су сви приговори против „тобожње“ неканоничности изборнога реда „стварно и одрешито оборени“? Зар да је „коначно сатрвено оно што су начелно могли износити у своју одбрану људи, којима је данашњи изборни ред три у оку“? Хоће ли и сад рећи, да је „прота Јеремић ломио и сломио, своје перо“, заступајући не те људе, јер нису ту у питању „људи“, него заступајући истину, начело и своје уверење, као што то чине и они „људи“?

Може „Браников“ „б“, као и онај његов друг у „Хришћанском Веснику“, говорити шта хоће, хипнотизован „Освртом“ и раздраган „Обртом“ г. Д. Р.; *всѡ лѣтъ сѣтъ* и онеме Србобрановом „вредном сараднику“, који у „сврабу писања“ мисли, е је позван да пише о свему, место да најпре растера маглу својих појмова. Но, а шта ли ће после „Мњења“ епископа Теофана, само 10 година после сабора 1870/1. написанага, рећи авторитетни канониста г. Димитрије Руварац? Мене радознала! Рећи ће, да и тај епископ Теофан није знао и разумевао каноне и тумаче њихове; да није ни он знао или није хтео да зна за разлику између Синода и нашег сабора; да није знао, да ти канони немају крепости и снаге за наше саборе. Рећи ће напоследку и то, да је тај епископ Теофан, „осакатио“ цитате из Чизмана... И ко би знао, шта ли ће он све рећи.

* „Браник“ бр. 46. о. г.

Али за мене и за ствар коју расправљам сасвим је свеједно: рекао тај г. Д. Р. ово или оно. Он говори данас једно, сутра друго, како му кад ћеф дође, како му кад падне на ум, или — како му кад „кавзи“ треба. Него да чујемо дра Теодора Мандића.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Његова Светост) сплутовала је у Беч, у седнице државних Делегација. У пратњи Његове Светости је отпутовао архимандрит г. др. *Георгије Летић*.

(Седнице гимназијских патроната). Дана 3 (16). маја о. г. држана је седница Патроната Карловачке, а дана 4. (17). маја Новосадске Гимназије, под председништвом Његове Светости преузвишенога господина патријарха *Георгија Бранковића*.

(Избор пароха.) За пароха у Срп. Сентпетеру изабран је једногласно администратор тамошње парохије јереј *Исидор Николић*.

(Именована.) За личног парохијског помоћника у Добановци именован је досадањи администратор парохије у Краљевци, јереј *Ђорђе Недељковић*, а за администратора те парохије именован је свршени богослов *Коста Вуковић*. До рукоположења овога администрираће ту парохију јеромонах Крушедола манастира с. *Герасим Ђукић*.

(Свечана седница Књижевног Одељења Матице Српске). У прошли понедељак, после подне, одржана је свечана седница Књижевног Одељења Матице Српске у спомен и славу покојног дра *Илије Огњановића*. Седници је благоизволео присуствовати и високопреосвештени г. епископ Бачки *Митрофан Шевић*. У спомен и славу дра И. Огњановића говорио секретар Матици др. *Милан Савић*.

У Србији

(Расписана награда.) Одбор за задужбину архимандрита Нићифора Дучића расписао је стечај, којим је позвао научнике да израде спис из српске историје, политичке или војничке или црквене. Величина награде одређена је са хиљаду динара у сребру, а спис мора да изнесе најмање шест штампаних табака средње осмине. Радове треба слати Српској Краљевској Академији Наука у Београду до краја 1901. година.

(Пољопривредни одсек на београдској Великој Школи.) У прошли четвртак завршене су у Београду

у дому пољопривредног друштва конференције свих секија у питању о систему пољопривредне и шумарске наставе у Србији. Прегресан је пројекат министра народне привреде о установљењу средње земљоделско-шумарске школе. На конференцији су се особито заузимали млађи професори Велике школе за мисао пољопривредног одсека на Великој Школи. Конференција се сложила у овоме: Свима силама треба поради да се нижа нагтава и поука у народу што више рашири. Томе ће служити пољопривредне станице, којих ће бити у сваком округу по једна, где ће се примати сеоска деца на издржање и рад и где ће чисто практичку поуку имати. Садање ратарнице, које су неку руку већ средње реалке пољопривредне могу се лако претворити у средње школе. За више пољопривредно и шумарско образовање имали би се основати на Великој Школи одсеци пољопривредни и шумарски. Изабран је одбор од тројице лица, који ће израдити елаборат и предати га министру.

Разне белешке.

(Милан Будисављевић,) познати млади књижевник наш, положио је професорски испит, у Загребу, из класичне филологије.

(† Никола Јоксимовић,) Дана 3 (16). маја о. г. преминуо је у Новом Саду дугогодишњи уредник „Браника“ Никола Јоксимовић у 44 години свога живота. Бог да му душу прости!

(Орден рада.) Из Рима јављају, да је италијански краљ Виктор Емануило III. у петак потписао декрет, у ком су правила за нови „орден рада“. Нови орден је зелен емалиран златан крст, који се носи на зелено-црвено-зеленој траци. На крсту је овај натпис: *Al merito del lavoro* (у награду раду). Тај нови орден могу годишње само њих 80 добити, јер толико одређују основна правилм. Ко га добије, тај добија и уједно наслов „витез“ (*cavaliere*).

(Св. исповест и причест код о. Јована Сергијева у Кронштату). Као што јавља дописник Петградског „Црк. Вѣстника“ сваке године у велики пост долазе силне масе побожна света из разних крајева Русије да се исповеде и причесте код оца Јована Сергијева. Тако ове године прве недеље поста дошло беше у Кронштат преко 10.000 душа страна света, те немајући за ноћишта места морали многи ноћивати и на црквеној паперти. Прву ноћу пост овде одржао је отац Јован у Петак 16. фебруара, — а трајала је скоро три сата. После исповеди, која је почела у 8 сати у вече, отишао је отац Јован уморен своје стану уз праћу силна света, од којих је многи да би му целивали руку и у сам стан уђоше. Сумњају да је ту ноћ о. Јован и спавао, јер је целу ноћ у његовој кабинету светлио се пламен светиљке, а већ око 5 сати шетао је по дворштину и дао сиротињском старатељу Карневу уобичајену свагдању знатну суму да раз-

дели сиротињи. На прво звоно отишао је о. Јован у храм где га је већ очекивало многобројно са свију страна придошло свештенство. На раној литургији, која се свршила тако око два сата после подне, причешћивао је о. Јован све до 12 сати. Тада изнемогао од умора преда св. чашу другом свештенику, а он мртав уморан дуго је седео у олтару без најмањег кретања. После службе не беше о. Јовану до одмора, већ одмах оде послом у Петроград. Побојне хаџије после одласка о. Јована разиђоше се, а на место њихово долазе нове хиљаде побожна света са свију крајева Русије. — И тако то траје кроз цео велики пост! Благо стаду, које има таква пастира и пастиру кога стадо тако силно штуче!
Рад. Гр.

Књижевни оглас.*

Изашао је из штампе:

ЗБОРНИК

ЦРКВЕНИХ БОГОСЛУЖБЕНИХ ПЕСАМА ПСАЛАМА
И МОЛИТАВА
ИЗВОД ИЗ ТИПИКА

и

ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКИ РЕЧНИК

За православне српске цркве и школе

Благословом Његове Светости преувишенога господина
Георгија Бранковића патријарха српскога
на свет издали

Протојереј Јован Живковић и Јован Живановић
професор у богословији. професор у гимназији.

Ова је књига препоручена од свих области православне српске цркве како у митрополији карловачкој тако и у Далмацији, Босни и Херцеговини, Србији, Црној Гори и Турској.

Свака српска кућа треба да је има на своме столу да се божанским песмама одушевљава за свето православије најдрагоценији аманет сваком Србину те да у светој цркви разумно и по чину суделује у светом богослужењу а црквени појач не сме бити без ње.

Књига је штампана крупним словима на финој и јакој хартији, износи 42½ табака велике осмине и према оцени стручњачкој вреди најмање 10—12 круна; но у жељи и намери, да она доспе и у сиромашније српске куће и школе ставизмо јој цену у меком повезу (брошираној) 7 круна (8 динара и 50 пара) и *шљеже* је о свом трошку (франко) само за *готов новац* или *поузећем* (на доплату).

Наручбине примају и извршавају само:

У *Ср. Карловцима*: 1.) Издавачи и власници (адрес: Јован Живковић, Ср. Карловци) и 2.) Књижарница Св. Ф. Огњановића. — У *Новом Саду*: 1.) Књиж. Луке Јоцића и 2.) Књиж. А.

* Славна уредништва српских листова умољавају се да овај оглас у свој лист уврсте.

Пајевића. — У Сомбору: Књиж. Мил. Каракашевића. — У Задру: Libreria internazionale editrice A. Napoli. — У Сарајеву: Књиж. Милановића и Рајковића. — У Мостару: Књиж. Пахера и Кисића. — У Београду 1.) Књиж. Јефте Павловића и Комп. и 2.) Књиж. Рајковића и Ђуковића (Теразије.)

Ср. Карловци, у недељу мироносица.

Протојереј **Јован Живковић**

професор у богословији

Јован Живановић

професор у гимназији.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е.К. 109. ex 1901.

31 2-3

СТЕЧАЈ.

Расписује се овим стечај на парохију Ш. класе у Јасеновцу, претопрезвитерат Костајнички.

Рок компетовању траје до 17/30 маја 1901.

Из сједнице Епарх. Конвисторије, држане у Пашком, 12/25 априла 1901.

Михаилъ с. р.
епископ.

МИНУЕНДО ЛИЦИТАЦИЈА 35 1-1

Управа манастира Крушедола жели према одобреном славним архиђијезез административним одбором бр: АО $\frac{637}{255}$ 1901. трошковнику, прелиминараном на 13007 К 32 Ф (и то: зидареки, дрводељски, столарски, браварски, лимарски, мазалачки и молерски посао са материјалом заједно) оправити цркву, тороњ, манастир и нузграде, и зато ће дана 14./27. маја о. г. држати у манастиру Крушедолу у 9 сати пре подне минуендо-лицитацију, на коју се овим подузетници, који би исте оправке преузети хтели, позивају.

Нацрт, трошковник и дражбени увети могу се сваки дан у манастиру видети. —

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС 34 1-2

Срп. прав. цркв. шк. опћина у Товаришеву, на основу закључка скупштинскога (бр. 38 3/V ex 1901) расписује дражбу на мањак, ради зидања две нове школе, под једним кровом.

1 зидарски посао	2.800 круна
2 дунђерски посао	870 "
3 столарски и браварски посао	2.592 "
4 лимарски посао	30 "
5 ковачки посао	110 "

Свега 6-402 круна.

Сав материјал осим столарског припремиће опћина.

Дражба ће се одржати 3 јуна по нов. кал. 1901 год. у 2 сата по подне.

Дражбоваће се на целокупни посао и на сваку поједину радњу.

Дражбеници имају пре почетка дражбе 10% пишманлука положити, што ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

Опћина задржава себи права издавати горе наведене радње према поверењу.

Ближи услови и нацрти могу се видети код потписаног перовође до дана дражбе.

У Товаришеву 3/V ex 1901.

Милорад Борђошки
перовођа.

Јоца Станоев
председник.

Број 251. К. 139. ex 1901.

28 2-3

СТЕЧАЈ.

На мјесто православнога духовника кр. казнице у Љеноглави са платом од 2200 Круна и правом промакнућа у више плаћевне степене IX., чиновног разреда и стан у нарави.

Молиатељи имају своју на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу, одио за правосуђе у Загребу управљену и *валано* обложену молбеницу поднијети овамо најдаље до 15/28. Маја 1901., и то они ван Епархије ове преко надлежне Епархијске Конвисторије своје.

Из сједнице Епархијске Конвисторије.

У Пакрацу 19. Априла (2. Маја) 1901.

Мирон с. р.
Епископ.

СТЕЧАЈ. 29 2-3

Срп. православна црквена општина у Срп. Чанаду одржаће 13-тог (26-тог) Маја т. г. после подне у 2 сата дражбу за оправку своје свете цркве, — предрачунска свота износи: за Зидареки рад и материјал 1363 К 80 п. Дрводељски рад и материјал 1398 К; Лимарски рад и материјал 1381 К 60 п. Моловање унутрашњост свете цркве 1400 К; Дрворезачки и златарски рад 1600 кр. Столарски рад и прање 132 К; свега сума 7275 К 40 п. Сваки дражбеник дужан је 10% као пишманлук уз писмену или усмену понуду приложити.

Унапред примећује се, да ће се само оспособљени стручњаци дражби припустити.

Општина задржава себи права коме ће овај посао да преда и после дражбе, прорачун и условија међу се и пре означеног дана код потписаног видети.

Из седнице црквеног одрбора држане дана 22 априла т. г.

Душан Зарић
пр. перовођа

Александар Зарић
председник цркв. општине.

Бр. К. 705/146 ex 1901.

СТЕЧАЈ. 25 3—3

Расписује се стечај на упражњено место ситемиз. парох. помоћника у Жабљу, са платом IV. разреда. Рок стечају истиче 29. маја (11. јуна) 1891. год.

Из седнице епарх. конзисторије бачке државе у Новом Саду 17. (30.) априла 1901.

Председништво.

Број 478 К. 165. ex 1901. 27 2—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се стечај на парохију у Новоселани IV., разреда.

Ваљано обложене молбенице имају се надлежним путем најдаље до 15/28. Маја 1901., потписаној конзисторији поднети.

Из седнице Епархијске Конзисторије. У Пакрацу 19. Априла (2. Маја) 1901

Мирон с. р.
Епископ.

К. 51/з.п. ex 1901. 30 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохијско место VI. разреда у Ловри. Ваљано истрвисане молбенице ваља путем претпостављених власти за 4 недеље од првог публиковања овога стечаја потписаној конзисторији припослати.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, државе у Будимпешти 18. априла (1. маја) 1901.

Председништво.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. зз 2—2

Српска православна црквена општина госпођинска државе ради издавања зидарске, дунђерске, препарске и лимарске радње око оправке црквене зграде тек. г. 11/24. Маја у 9 сати пре подне усмену минуендо лицитацију. Ослободени мајстори који су вољни лицитирати дужни су од прелиминираних своте од 12.603 круне 10% вадијума положити. Нацрт, прорачун, и услови могу се код долеподписане општине видети. Упутства даје осим тога Момчило Танавица, мерник. (Budapest VIII. Szentkirályi utca 26. sz).

У Госпођинци 24 априла 7 маја 1901.

Каменко Чешњар Петар Теофановић
первовођа. председник.

Бр. К. 852/147 ex 1901.

СТЕЧАЈ. 26 3—3

Расписује се стечај на упражњено место пароха у Ст. Футогу са платом I. разреда. Рок стечају истиче 29. мају (11. јуна) 1901. год.

Из седнице епарх. конзисторије бачке државе у Новом Саду 17. (30.) априла 1901.

Председништво.

М. Ш. О. Бр. 4/1 ex 1901. 32 2—3

СТЕЧАЈ.

На основу одобрења и потврде Славног Епар. Шк. Одбора бачког од 9/22. Апр. о. г. Бр. 625/127 — овим се расписује стечај на учитељско звање у срп. правосл. вероисповедној шесторазредној мешовитој школи у Шандору.

Плата учитељева је:

1. У готовом новцу 480 К осим тога 80 кр као награда за повторну школу.
2. 18 јутара 217 кв. хв. ($\frac{1}{2}$ сесије) земље.
3. $\frac{1}{2}$ ланца (1271 кв. хв.) виноградске земље.
4. 4906 кв. хв. пашњачке земље.

На сву ову земљу учитељ плаћа све терете.

5. Слободан стан од 3 собе (од којих су 2 патосане) осим тога кујна, комора, штала и шуна, и уз стан башта од 652 кв. хв.

Од сваког укупа већег, где позван буде 2 К од мањег по 1 К а од парастоса 1 К (до сада има 16 завештајних).

Учитељу у дужност спада по пропису Школске Уредбе, од 1872. децу у свима предметима обучавати. При нужним богослужењима у цркви појати, те и децу црквеном појању обучавати.

Добри појци имаће првенство, те би лична пријава за препоруку служила.

Од учитеља се захтева, да је и из мађарског језика испит са добрим успехом положио.

Рок стечају траје 6 недеља од првог увршења у „Срп. Сиону“ (до 10/23. Јуна).

Компентенти имају своје добро устројене молбенице на овомесни Школски одбор слати.

Из седнице месног Школског Одбора државе у Шандору 22. Апр. (5. Маја) 1901. (Бачка, п. п. у Месту).

Лаза Поповић
первовођа.

Гига Мијатов
председник.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филера.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филера од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не пријмају. — Рукописи се не враћају.